

Een Duik in de Wereld van het Turbozwemmen:

Explorerend Onderzoek naar de, door Zwemlesaanbieders en Ouders, ervaren Pedagogische en Didactisch-organisatorische Vormgeving van het Turbozwemmen

Universiteit Utrecht

Auteur: Marjan Rikken

Studentennummer: 5633095

Opleiding: Master Maatschappelijke opvoedingsvraagstukken

Faculteit: Sociale wetenschappen, Universiteit Utrecht

Eerste beoordelaar: Dr. Paul Baar

Tweede beoordelaar: Dr. Chris Baerveldt

Stage instelling: Nationaal Platform Zwembaden | NRZ

Begeleider: Jarno Hilhorst, MSc

Datum: 27-6-2016

Samenvatting

Turbozwemmen, binnen de zwembadbranche een controversieel onderwerp waarover discussie is. Bijvoorbeeld over de vraag of kinderen na het halen van een zwemdiploma middels turbozwemmen voldoende zwemveilig zijn. Voor argumenten putten voor- en tegenstanders uit hun eigen ervaringen, er is namelijk zover bekend geen onderzoek over turbozwemmen. Dit onderzoek is een start. Er is op een explorerende manier onderzocht wat de ervaringen van zwemlesaanbieders en ouders wiens kinderen op turbozwemmen zitten zijn. Er is gefocust op de pedagogisch en didactisch-organisatorisch aspecten van turbozwemmen. De uitkomsten zijn gebaseerd op open interviews met 21 stakeholders. De interviews zijn op kwalitatieve wijze geanalyseerd. Een bevinding was dat de kortere cursusduur een belangrijke afweging was voor ouders om turbozwemmen te kiezen. Ook hebben ouder behoefte aan duidelijkheid. Turbozwemmen met afgebakende cursustijd en langere lestijden voldoet hiermee aan die behoefte. Daarnaast kwam naar voren dat zwemonderwijzers die turbozwemmen geven prestatiegericht moeten kunnen werken. Evenwicht vinden tussen kind vriendelijkheid en druk zetten kwam vaak terug als dilemma. Een belangrijke conclusie is dat een prestatiegerichte cursus zoals turbozwemmen niet voor ieder kind en onderwijzer is weggelegd. Dit roept verdere vragen op over kwaliteiten van zwemonderwijzers en de ervaringen die kinderen hebben met turbozwemmen. Verder wetenschappelijk onderzoek en het verzamelen van “best practices” op het gebied van turbozwemmen zal het debat rondom turbozwemmen verdiepen en genuanceerder maken.

Trefwoorden: turbozwemmen, zwemonderwijs, pedagogisch klimaat, didactiek

Abstract

Turbozwemmen, Within the world of the Dutch swim schools a subject of much debate. During turbozwemmen children learn how to swim in a time span which is shorter than the average time needed to earn a swimming certificate. For example, about the water safety of children. Arguments used by both sides are based on own experiences, for there is no research known about turbozwemmen. This paper is a first exploration. The focus was on the didactical, pedagogical and organizational aspects of turbozwemmen. Stories of: swim school managers; instructors; and parents who all have experience with turbozwemmen, were the focal point of this study. A total of 21 open interviews with the different stakeholders were included, the interviews were analysed on their contents. Results showed that the shorter course time was an important reason is for parents to choose turbozwemmen. Instructors who teach turbozwemmen have to be more performance orientated in comparison to regular swimming courses. A returning dilemma was finding balance between being child-friendly

and putting pressure on the children, more so than with regular swimming courses. So, turbozwemmen is not “a one size fits all” solution, as it is not suitable for every child and not every instructor will be happy giving turbozwemmen. Further research is needed on both qualities of instructors and the experiences children have with turbozwemmen. Collecting “best-practices” is also needed for visualization of “good” turbozwemmen. This will bring more depth in the discussions surrounding turbozwemmen.

Keywords: turbozwemmen, swimming lessons, pedagogical climate, didactics

Een Duik in de Wereld van het Turbozwemmen

In een waterrijk land zoals Nederland, is het van groot belang dat kinderen zich op een veilige manier rond en in het water kunnen bewegen. Er zijn, helaas, met enige regelmaat verhalen in de krant te lezen van mensen die verdronken zijn tijdens wateractiviteiten. De afgelopen jaren zijn er ook verschillende Kamervragen geweest over de zwemveiligheid van kinderen (van Dekken & Ypma, 2014; Kooiman, 2013; Leijten & van Dijk, 2014).

In Nederland behaalt het overgrote deel van de kinderen een zwemdiploma volgens de BREZ (Bepalingen, Richtlijnen en Examenprogramma's Zwem-ABC) opgesteld door het Nationaal Platform Zwembaden | Nationale Raad Zwemdiploma's. Vanuit Nationaal Platform Zwembaden | NRZ zijn er geen eisen over de vormgeving van het zwemonderwijs, zolang de eindtermen van het Zwem-ABC maar behaald worden. Deze eindtermen zijn gebaseerd op zwemveiligheid en toerusting. Het Zwem-ABC bereidt dus voor op het veilig in en rond het water kunnen bewegen (zwemveiligheid) en het (met plezier) deelnemen aan bijvoorbeeld de zwemsport of een recreatief zwemmen(toerusting) (Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, 2011).

In Nederland is er een breed aanbod van verschillende soorten zwemles, een van die soorten zwemlessen is turbozwemmen. Gemiddeld genomen halen kinderen het zwemdiploma namelijk in 42 uur (Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, n.d.-a). Turbozwemmen houdt in dat er binnen een relatief korte tijdsspanne een of meerdere zwemdiploma's gehaald worden. Onder de noemer turbozwemmen wordt er op verschillende manieren zwemles gegeven, variërend van "binnen zes maanden een compleet Zwem-ABC" tot "in een vakantieweek een zwemdiploma halen". In dit onderzoek is een turbocursus gedefinieerd als een cursus met een afgebakende lengte van maximaal zes maanden met minimaal 120 lesminuten in de week. Binnen deze studie zijn lessen van een half uur, drie kwartier of een uur, gedefinieerd als reguliere zwemlessen. Met lessen van één uur houdt het in dat een kind een klein jaar bezig is met het halen van het A-diploma.

Bij zowel ouders als zwemlesaanbieders is er verdeeldheid over turbozwemmen. Bij ouders kwam het argument "we zaten tegen de wekelijkse lessen aan te hikken" regelmatig voor om voor turbozwemmen te kiezen. Critici vonden turbozwemmen vaak te intensief voor jonge kinderen (Mama-life.nl, 2015). Ook onder zwemlesaanbieders is er grote verdeeldheid over turbozwemmen (van der Werff & van Es, 2015).

Met bestaande (wetenschappelijke) kennis kan deze verdeeldheid moeilijk weggehaald worden. Op het gebied van wetenschappelijk onderzoek is er, zowel nationaal als

internationaal, weinig bekend over het turbozwemmen. Er is sowieso weinig recent onderzoek beschikbaar over het zwemonderwijs. Om hier verandering in te brengen ontvangt het Nationaal Platform Zwembaden | NRZ in 2016-2017 subsidie vanuit het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport om het verzamelen en verspreiden van kennis omtrent zwemmen te stimuleren. In dit plan wordt het turbozwemmen ook genoemd als onderzoeksthema (Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, 2015).

Het doel van dit onderzoek was inzicht krijgen in de ervaringen van ouders en zwemlesaanbieders met turbozwemmen. Dit onderzoek fungeert als een eerste oriëntatie en startpunt voor verder onderzoek op het gebied van turbozwemmen.

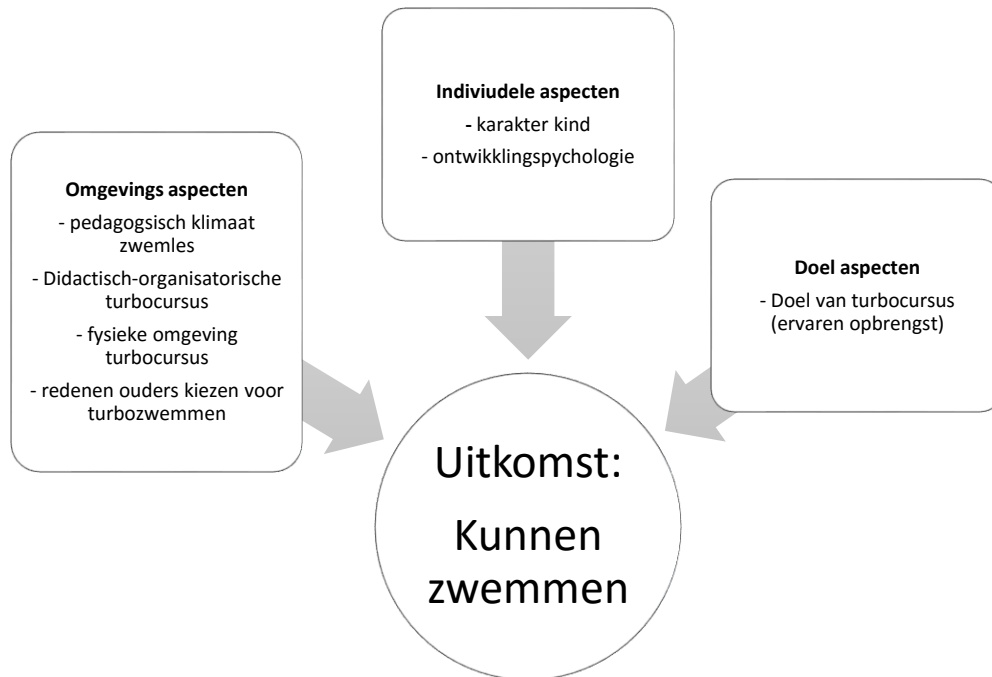
Er is nog geen onderzoek gedaan op dit gebied. Dit maakt dit onderzoek relevant voor de verdere professionalisering van het zwemonderwijs in Nederland. Meer specifiek: de uitkomsten van dit onderzoek kunnen gebruikt worden door het Nationaal Platform Zwembaden | NRZ in de verdere ontwikkeling van beleid ten opzichte van kwaliteitsborging van het zwemonderwijs in Nederland. Dit onderzoek kan gebruikt worden in het ontwikkelen van een standpunt in de discussies rondom turbozwemmen. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen ook als startpunt gebruikt worden om meer onderzoek te doen omtrent turbozwemmen.

Theoretisch Kader

Het aanleren van zwemmen is een dynamisch proces. Er zijn veel aspecten die invloed hebben op de uitkomst, in dit geval leren zwemmen (Davids, Araujo, Hristovski, Passos & Chow, 2012). Ten eerste zijn er de individuele aspecten; dit zijn de karaktereigenschappen van kinderen en ook speelt hierbij de ontwikkeling van de kinderen een rol. Daarnaast speelt ook de omgeving een rol, hieronder valt het pedagogisch klimaat tijdens de cursus en de afwegingen die ouders gemaakt hebben om te kiezen voor een turbocursus. Ook spelen de didactisch-organisatorische aspecten een rol: op welke manier het zwemmen wordt aangeleerd, hoe de organisatie van de cursus/ lessen in elkaar zit en hoe dit verschilt van reguliere lessen. Een laatste aspect dat van invloed is op het leren zwemmen is het doelaspect; met welk doel een bepaalde vaardigheid aangeleerd wordt, is van invloed op de manier waarop de vaardigheid wordt aangeleerd. Dit doelaspect wordt onder andere teruggezien in de ervaren opbrengsten van een turbocursus (Renshaw, Chow, Davids & Hammond, 2010). Deze drie aspecten worden door elkaar beïnvloed en binnen het evenwicht dat ontstaat tussen de omgeving, individuele en doel aspecten leert een kind zwemmen (Brymer & Davids, 2012).

In de alinea's hieronder zijn achtereenvolgens: de afwegingen die ouders maken om te kiezen voor turbozwemmen; het pedagogisch klimaat; de didactisch-organisatorische

aspecten; en de ervaren opbrengsten besproken. De individuele aspecten komen terug in de beschrijving van het pedagogisch klimaat.

Figuur 1: De verschillende aspecten die het leren zwemmen beïnvloeden

Afwegingen. Over de afwegingen die ouders en zwemlesaanbieders maken voor het wel of niet kiezen voor turbozwemmen, is in de literatuur nog niets bekend. Uit verschillende informantgesprekken is naar voren gekomen dat zwemlesaanbieders vooral verwachtten dat ouders voor turbozwemmen kiezen, omdat dat handig is voor hen: de kinderen zijn sneller klaar met de zwemles en hoeven dus minder vaak naar het zwembad. Daarnaast is, op basis van deze informantgesprekken de verwachting dat turbozwemmen vooral aangeboden wordt door zwemlesaanbieders om meer geld te verdienen. Volgens de informanten zijn turbocursussen duurder dan een regulier zwemtraject. Binnen dit onderzoek is gekeken of deze verwachtingen ook hier terugkwamen.

Pedagogisch klimaat. De opvoeding van kinderen vindt plaats in elke situatie waarin een kind zich bevindt, zo ook binnen de zwemles (Buisman, 2004). In een waterrijk land zoals Nederland zou er zelfs gezegd kunnen worden dat de zwemles een essentieel onderdeel van de opvoeding is. In deze studie is het pedagogisch klimaat geoperationaliseerd naar: het zorgaspect, relationele aspect, plezierbeleving en doelaspect.

Zorgaspect. Ten eerste is er het zorgaspect. Zwemonderwijzers moeten de grenzen van de kinderen in de gaten houden, om ervoor te zorgen dat kinderen niet te veel van zichzelf

vragen en overbelast raken. Hierbij moet rekening gehouden worden met de cognitieve, fysiologische en motorische ontwikkeling van de kinderen, dit zijn de individuele aspecten zoals deze in figuur 1 beschreven staan.

De concentratiespanne van kinderen is een belangrijke voorwaarde om te kunnen leren en zich cognitief te kunnen ontwikkelen. De concentratiespanne van kinderen is, in vergelijking met volwassenen, beperkt. De grootste ontwikkeling van deze spanne vindt plaats rond het 11^e levensjaar (Mckay, Halperin, Schwartz & Sharma, 1994; Swaab, 2008). Kinderen zijn gemiddeld vijf jaar als ze beginnen met zwemles (Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, n.d.-b). Deze doelgroep heeft dus een kortere concentratiespanne waar rekening mee gehouden moet worden bij de inrichting, opbouw en uitvoer van de lessen. Tijdens informantgesprekken met zwemlesaanbieders is naar voren gekomen dat de concentratiespanne van kinderen als een belangrijk obstakel ervaren wordt binnen het turbozwemmen. Dit omdat de lessen binnen turbozwemmen minimaal 120 minuten zijn, dit is langer dan bij reguliere zwemlessen. Er kan dus afgevraagd worden of kinderen, gezien de jonge leeftijd, zich wel de hele les kunnen concentreren.

Zwemmen is, motorisch gezien, een complexe vaardigheid (Light & Wallian, 2008). Dit heeft vooral te maken de veelheid aan bewegingen die tegelijkertijd uitgevoerd moeten worden (Mulder & Hochstenback 2003). Tussen het 4^e en 6^e levensjaar maakt het zenuwstelsel van de kinderen grote ontwikkelingen door; hierdoor worden er steeds sneller werkende verbindingen tot stand gebracht tussen de verschillende hersengebieden. Dit stelt kinderen in staat om steeds complexere motorische bewegingen aan te leren (Both, 2005). Wanneer kinderen, gemiddeld genomen, beginnen met zwemles zitten ze nog volop in deze cruciale fase voor de motorische ontwikkeling.

Daarnaast zijn er, gerelateerd aan de motorische ontwikkeling, fysiologische grenzen waar rekening mee gehouden moet worden. Ondanks het feit dat kinderen in vergelijking met volwassenen, relatief gezien meer uithoudingsvermogen hebben, missen kinderen de vooruitblik om energie te sparen (Stegeman & Faber, 2008). Zwemonderwijzers moeten de kinderen hierin begeleiden. Ook hebben jonge kinderen het, in vergelijking met volwassenen, sneller koud in het water. Hoe snel iemand afkoelt is gerelateerd aan de oppervlakte van de huid. Jonge kinderen hebben een grotere relatieve oppervlakte van de huid hebben ten opzichte van de lichaamsmassa, ze koelen hierdoor sneller af (de Martelaer & Clarijs, 1999).

Vanaf het 4^e levensjaar beginnen de spieren zich te ontwikkelen, eerst de grote spieren en daarna ook de kleinere spieren (Both, 2005). Om de ontwikkeling duidelijk te maken: in een onderzoek naar het aanleren van de borstcrawl onder zesjarigen haalden deze kinderen in

tien weken hetzelfde niveau van zwemmen als drie-, vier-, en vijfjarigen in twee jaar. De verklaring voor dit verschil werd onder andere gezocht in de motorische en fysiologische ontwikkeling van de kinderen (Bradley, Parker & Blanksby, 1996; Erbaugh, 1986). Wat er afgevraagd kan worden is of kinderen, die motorisch en fysiologisch moeite hebben met zwemmen, zich binnen een turbocursus voldoende kunnen ontwikkelen om een goede zwemtechniek te verkrijgen. Bij een turbocursus beginnen kinderen waarschijnlijk op ongeveer dezelfde leeftijd, maar halen het zwemdiploma minimaal een half jaar eerder. Gezien het feit dat kinderen zich snel ontwikkelen op deze leeftijd zou er, op dit onderdeel van het zorgaspect, een verschil ervaren kunnen worden tussen turbozwemmen en een regulier zwemtraject.

Relationele aspect. Naast het zorgaspect is er het relationele aspect. Hier staan: het vertrouwen en de betrokkenheid tussen een zwemonderwijzer en het kind; en de groepsdynamica centraal. Een belangrijk voorwaarde voor het passen binnen een groep is, vertrouwen hebben in anderen en vertrouwd worden, dit geldt ook voor jonge kinderen (Betts, Rottenberg & Trueman, 2013). Vertrouwen komt ook terug in de theorie over de basisbehoeften van Ryan en Deci. Vertrouwen tussen onderwijzer en kind loopt als een rode draad door deze theorie heen. Autonomie, betrokkenheid en competentie zijn, volgens deze theorie, drie factoren die grote invloed hebben op de menselijke groei. Wanneer kinderen te “strikt” begeleid worden en geen ruimte gelaten wordt voor de mening van de kinderen en hun competenties zullen ze minder gemotiveerd zijn om te zwemmen (Ryan & Deci, 2000). Zwemonderwijzers moeten zich bewust zijn van de machtspositie die ze hebben ten opzichte van de kinderen. Kinderen willen zich in zo’n ongelijke machtsverhouding graag schikken naar de wensen van de zwemonderwijzer (Waddington, 2000).

Dit is een algemeen geldende theorie. Het is, op basis van deze theorie, moeilijk in te schatten of er verschillen zijn tussen turbozwemmen en een regulier zwemtraject in de ervaringen rondom het relationele aspect. Waar wellicht wel een verschil in zit, is dat bij turbozwemmen kinderen in een relatief korte tijd vaak van dezelfde zwemonderwijzer les krijgen. Zodoende kan er intensiever gewerkt worden aan: de opbouw van een relatie tussen zwemonderwijzer en kind; en de groepsdynamiek.

Doel aspect. Een derde aspect van het pedagogisch klimaat is het doelaspect. Een zwemonderwijzer ondersteunt het kind in een stuk zelfstandigheidsontwikkeling. In het geval van zwemles ondersteunt de zwemonderwijzer kinderen in het ontwikkelen van vaardigheden om zwemveilig en toegerust in en rond het water te kunnen spelen (Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, 2011). Dit geldt dus voor zowel reguliere als turbolessen. Naar aanleiding

van informantgesprekken wordt er niet verwacht dat er nog aanvullingen zijn op dit doelaspect voor turbozwemmen.

Plezierbeleving. Als laatste is plezierbeleving van kinderen een pedagogisch aspect. Dit is namelijk de belangrijkste reden voor kinderen om een sport te beoefenen (Buisman, 2004). Een kind zwemt met plezier wanneer hij het gevoel heeft competent te zijn, gemotiveerd is en vertrouwen in zijn eigen kunnen heeft. Weiss (1995) beschrijft dit als het “Skill Development Model”. In het onderzoek van Valentini & Rudisill (2004) kwam naar voren dat kinderen die succeservaringen opdeden en positieve feedback kregen van begeleiders zich competent voelden als het ging om hun motorische ontwikkeling. Dit tegenover de groep die geen positieve feedback en minder mogelijkheden kregen succeservaren op te doen. De zwemonderwijzer heeft dus een belangrijke taak in het ontwikkelen van de plezierbeleving van kinderen. Uit informantgesprekken bleek dat er zwemlesaanbieders meer tijdsdruk ervaarden tijdens het geven van een turbocursus. Het is interessant om meer te weten over hoe dit zich verhoudt ten opzichte van de plezierbeleving.

Didactisch-organisatorische aspecten. De didactisch-organisatorische aspecten van turbozwemmen zijn interessant omdat hierin, op het eerste gezicht, de grootste verschillen zitten met een regulier zwemtraject. De lessen van turbocursussen zijn vaak sneller achter elkaar, ook zijn ze langer dan reguliere zwemlessen. Volgens het weinige onderzoek beschikbaar over dit onderwerp lijkt dit geen invloed te hebben op de leerprogressie van kinderen. Uit het onderzoek van Bradley et al. (1996) kwam naar voren dat zesjarigen in tien wekelijkse lessen in hetzelfde tempo de borstcrawl aanleren als in tien dagelijkse lessen. Binnen dit onderzoek werden in beide groepen dezelfde lessen gegeven. Dus het aantal lessen is belangrijk voor het aanleren van zwemvaardigheden, niet zozeer de tijdsspanne waarbinnen de lessen plaatvinden.

In de omschrijving van veel turbocursussen komt naar voren dat er relatief weinig kinderen in een lesgroep zitten. Hierdoor is het, theoretisch gezien, mogelijk voor een zwemonderwijzer om meer te kunnen differentiëren, de les meer in te richten naar de individuele behoeften. Uit onderzoek binnen het onderwijs blijkt dat het hebben van kleinere klassen een positief effect heeft op de leerprogressie (Brühwiler & Blatchford, 2011). Het effect van de groepsgrootte op de leerprogressie van de kinderen is niet teruggezien in een soortgelijk onderzoek binnen het zwemonderwijs in Nederland (Henneken & Jonker, 2009). Echter, zoals in het onderzoek van Brühwiler en Blatchford (2011) is vermeld: er zijn veel factoren die een rol spelen in de snelheid waarmee kinderen leren. Er is, op dit moment, geen duidelijke oorzaak en gevolg relatie te schetsen tussen de groepsgrootte en de leerprogressie

van de kinderen. In de, hierboven beschreven onderzoeken, is echter niet de intensivering van het aantal lessen in de week meegenomen. Het zou kunnen zijn dat kleinere groepen en een intensivering van het aantal lessen in de week zou kunnen leiden tot een versnelling van het halen van een zwemdiploma.

Het didactische aspect, hoe iets wordt aangeleerd, speelt ook een rol binnen het turbozwemmen. Zo blijkt dat jonge kinderen die tijdens het aanleren van motorische vaardigheden veel uitdaging en vrijheden (bijvoorbeeld het hebben van inspraak bij het kiezen van groepen) hebben gekregen, een betere motorische ontwikkeling hebben en het geleerde ook langer vasthouden (Rippe, 2000; Valentini & Rudisill, 2004). Uit gesprekken met verschillende zwemlesaanbieders, die turbozwemmen geven, en uit oriënterend onderzoek op internet bleek, dat er veel gewerkt wordt met kleinere lesgroepen. Wellicht is het zo dat voor zwemonderwijzers die lesgeven aan kleinere groepen, het makkelijker is om uitdaging en vrijheid te creëren voor de leerlingen dan bij grotere groepen zoals bij reguliere zwemles; dit is echter een verwachting.

Ervaren opbrengsten. Een onderwerp dat tijdens informantgesprekken met zowel voor- als tegenstanders naar voren kwam was de ervaren opbrengst van turbozwemmen. In principe leidt het volgen van een turbocursus tot het halen van een of meerdere zwemdiploma's. De eindtermen voor dit diploma zijn voor het reguliere zwemtraject en de turbocursus hetzelfde, met dezelfde doelstellingen "zwemveiligheid en toerusting" (Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, 2011). Uit een onderzoek onder zwemlesaanbieders kwam dat 66% van de ondervraagden ervan overtuigd was dat kinderen na het doorlopen van een turbocursus niet voldoende zwemveilig zouden zijn. Zelfs onder de groep zwemlesaanbieders die aan hadden gegeven dat ze turbozwemmen aanboden, was er verdeeldheid over de mate van zwemveiligheid na het doorlopen van een turbocursus (van der Werff & van Es, 2015). Ondanks de verdeeldheid die er heerst over de mate van zwemveiligheid na het behalen van het zwemdiploma middels turbozwemmen, verwachten ouders dat kinderen veilig in en rond het water kunnen spelen. Dit is immers het doel van het Zwem-ABC. Dus, verwacht wordt dat het zwemdiploma als de belangrijkste opbrengst van het turbozwemmen ervaren wordt. Verder is het interessant om te kijken wat nog meer als "opbrengst" wordt ervaren.

Het doel van dit onderzoek was: erachter komen hoe turbozwemmen werd ervaren in de praktijk. Belangrijke stakeholders binnen het turbozwemmen zijn: de zwemlesaanbieders, dit zijn de managers binnen zwembaden of eigenaren van zwemscholen (binnen dit verslag leidinggevend genoemd) en zwemonderwijzers; en ouders die gekozen hebben om hun kind aan te melden voor een turbocursus. De hoofdvraag is dan ook: "Wat zijn de ervaringen van

zwemlesaanbieders en ouders die ervaring hebben met het turbozwemmen?” Er is zoveel mogelijk getracht de vergelijking te maken tussen een regulier zwemtraject en turbozwemmen.

Vanuit de hoofdvraag zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat zijn de afwegingen van ouders en zwemlesaanbieders om te kiezen voor turbozwemmen?
- Hoe ervaren zwemlesaanbieders en ouders het pedagogische klimaat binnen de turbocursus?
- Hoe beschrijven zwemlesaanbieders en ouders de didactisch-organisatorische vormgeving van turbocursussen?
- Wat zijn de ervaren opbrengsten van turbozwemmen volgens zwemlesaanbieders en ouders?

Methode

Participanten

Binnen dit onderzoek zijn er uitspraken gedaan over turbozwemmen. De populatie is dan ook zwemlesaanbieders en ouders die ervaring hebben met turbocursussen die voldoen aan de volgende inclusiecriteria: een afgebakende lengte van de cursus van maximaal zes maanden; minimaal twee uren lestijd hebben in de week; een diploma garantie hebben; en zwemdiploma's uitgeven volgens de bepalingen van het Zwem-ABC van Nationaal Platform Zwembaden | NRZ.

In totaal hebben, vanuit drie verschillende zwemlesorganisaties: vier leidinggevenden; zeven zwemonderwijzers; en tien ouders meegewerkt aan dit onderzoek. Er is getracht een zo compleet mogelijk beeld te creëren van de inhoud, opbouw en opbrengsten van turbozwemmen, door zowel de vraag als aanbod kant van turbozwemmen te betrekken in dit onderzoek.

Wat opviel was, de ervaring die leidinggevenden en zwemonderwijzers hadden met het geven van turbozwemmen. De drie organisaties hadden, bij elkaar opgeteld, 22 jaar ervaring met het geven van turbozwemmen. Alle gesproken leidinggevenden waren vanaf het begin betrokken bij de organisatie van de turbocursus. De zwemonderwijzers gaven aan ervaren zwemonderwijzers te zijn die, voordat ze turbozwemmen gingen geven, ruim ervaring hadden opgedaan met het geven van reguliere zwemlessen. Ook veel ouders hadden al ervaring met turbozwemmen, vijf ouders gaven aan dat dit hun tweede of derde kind was dat een turbocursus volgde. De rest van de ouders gaven aan dat dit hun eerste kind was die een

turbocursus volgde of dat dit hun tweede kind was die zwemles had maar het eerste kind dat een turbocursus volgde.

De respondenten zijn benaderd middels een beredeneerde steekproef (Baarda, de Goede & Teunissen, 1995). De zwemlesorganisaties zijn benaderd om mee te doen met het onderzoek via mail of telefonisch contact. Middels de websites van de respondenten is gekeken of ze aan de inclusiecriteria voldeden. De zwemlesorganisaties zijn benaderd met de vraag of er binnen hun organisatie: één leidinggevende; twee zwemlesaanbieders die turbozwemmen geven; en minimaal twee ouders wiens kinderen een turbocursus volgen, mee wilden werken aan het onderzoek. De organisaties zijn vrijgelaten in de keuze welke leidinggevende, zwemonderwijzers en ouders geïnterviewd werden voor dit onderzoek. Dit is een vorm van zelfselectie (Verhoeven, 2010).

Het uitgangspunt van dit onderzoek was, meer algemeen geldende uitspraken te doen over turbozwemmen. Dit wordt inhoudelijke generalisatie genoemd (Baarda et al., 1995). Deze inhoudelijke generalisatie is gericht op organisaties waar turbozwemmen wordt aangeboden en voldoen aan de inclusiecriteria zoals deze hierboven beschreven staan. Vanwege het generalisatiecriterium zijn er interviews afgenomen bij drie verschillende zwemlesorganisaties. Om het minder aannemelijk te maken dat de verschillende organisaties onderling contact hadden met elkaar over turbozwemmen, zijn er organisaties gekozen die minimaal 40 kilometer van elkaar verwijderd zijn. Uit de interviews kwam niet naar voren dat de verschillende organisaties onderling contact hadden. De drie organisaties zijn dus, voor zover te controleren is, zelfstandig van elkaar tot de uitspraken gekomen, dit versterkt de inhoudelijke generalisatie en de betrouwbaarheid van de uitkomsten van dit onderzoek

Daarnaast zijn er ook verschillende stakeholders bevroegd; dit heeft ook de mate van inhoudelijke generalisatie versterkt, ook leverde het een completer beeld op van de ervaringen rondom turbozwemmen.

Topic-interview

Kwalitatief onderzoek geeft de mogelijkheid om uitspraken te kunnen doen over de aard, de waarde en ervaren eigenschappen van turbozwemmen en de betekenis die de verschillende respondenten aan turbozwemmen verlenen (Boeije, 2009). Er is gebruik gemaakt van topic- interviews, omdat deze interviewtechniek uitermate geschikt als eerste verkenning van het onderwerp turbozwemmen in Nederland. Aan de hand van een topic-interview is er ontdekt hoe de respondenten tegen turbozwemmen aankijken, wat voor ervaring zij hebben met deze cursus en welke betekenis zij verlenen aan turbozwemmen zonder hier een waardeoordeel aan te verbinden (Baarda et al., 1995).

De vier onderzoeksvragen zijn operationeel gemaakt met behulp van een topiclijst. Bij alle stakeholders (zwemlesaanbieders en ouders) zijn dezelfde topics bevroegd. De openingsvragen van de verschillende topics zijn toegespitst op de drie verschillende soorten stakeholders: zwemlesaanbieders (leidinggevend en zwemonderwijzers); en ouders. Dit houdt in dat er drie verschillende topiclijsten zijn gebruikt. Er is gebruik gemaakt van topiclijsten om de betrouwbaarheid van de bevraging te vergroten, op deze manier zijn in elk interview dezelfde onderdelen behandeld. In de introductie van het interview is de procedure, de structuur en het doel van het onderzoek uitgelegd. Hieronder viel ook: het vragen van toestemming om het interview op te nemen; uitleggen hoe anonimiteit gegarandeerd wordt. De anonimiteit komt de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek ten goede. Verder is er in elk interview ook duidelijk gemaakt wat er onder de begrippen turbozwemmen en het regulier zwemtraject verstaan worden; zodat alle respondenten deze begrippen op dezelfde manier gebruiken. Dit om de betrouwbaarheid en de begripsvaliditeit te vergroten. Verder is er tijdens de interviews gevraagd een vergelijking te maken tussen het reguliere zwemtraject en turbozwemmen.

Tijdens alle interviews zijn er vijf topics besproken. Het eerste topic ging in op de organisatie/ keuze voor turbozwemmen; hierin kwam de aanleiding voor het kiezen voor turbozwemmen naar voren, de afwegingen die gemaakt zijn en de doelgroep die op deze cursus afkomt ter sprake. Een vraag die gesteld werd in het kader van dit topic was: “Wat was de aanleiding om turbozwemmen te organiseren binnen uw organisatie?” Het tweede topic ging in op de vormgeving; hier kwam de opbouw van cursus (bijvoorbeeld verdeling aantal lessen), eventuele instapeisen om mee te mogen doen aan de cursus, en watertemperatuur aan bod. Een eerste vraag die dan gesteld werd aan leidinggevend was: “Op welke manier wordt het turbozwemmen vormgegeven bij het zwembad/ zwemschool?” Het derde topic was de didactiek; hier kwam de beklijving van de vaardigheden en de groepsgrootte ter sprake. Aan ouders werd gevraagd: “Wat zijn uw ervaringen met de manier waarop les gegeven wordt?” Een vierde topic was het pedagogisch klimaat; hier werd ingegaan op de band tussen zwemonderwijzer en kind. Bij zwemonderwijzers was de openingsvraag bij dit topic: “Wat zijn volgens u belangrijke kwaliteiten die je moet hebben om turbozwemmen te kunnen geven?” Het laatste topic ging in op opbrengsten van turbozwemmen. Van tevoren vastgestelde onderwerpen waren: het dilemma tussen zwemveiligheid en techniek en de verwachtingen van ouders over de opbrengsten van de cursus. Een eerste vraag die gesteld werd aan ouders in het kader van dit topic was: “Wat verwacht u dat uw kind kan na het behalen van het zwemdiploma?”

Procedure

De interviews zijn mondeling afgenomen op de locatie waar het turbozwemmen wordt gegeven. Gemiddeld genomen heeft één interview 44 minuten geduurd. De interviews zijn opgenomen door middel van geluidsopnameapparatuur. Hier was voordat het gesprek begon toestemming voor gevraagd. Het gebruik van de opnameapparatuur heeft de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot. Vervolgens zijn deze opnames getranscribeerd. In de verbatim transcripties zijn de namen van de respondenten vervangen door nummers, dit om de anonimiteit te waarborgen. Daarnaast zijn namen van kinderen en collega's vervangen door [naam collega] en [naam kind], dit ook ter waarborging van de anonimiteit. Deelname aan het onderzoek was op vrijwillige basis.

Kwalitatieve Analyse

De transcripties zijn geanalyseerd via analytische inductie. Belangrijke passages tekst werden samengevat middels labels, de bewoording van de labels zijn zo dicht mogelijk bij de bewoording van de respondenten gehouden. Op deze manier is getracht zo veel mogelijk de manier waarop respondenten betekenis gegeven hebben aan turbozwemmen over te brengen. Doordat de letterlijke bewoording van de respondenten is gebruikt, konden er op dit moment van het analyseproces minder snel interpretatiefouten ontstaan; dit is de betrouwbaarheid ten goede gekomen (Baarda et al., 1995). Vervolgens zijn deze labels gegroepeerd op onderwerp, op deze manier ontstond er een duidelijk overzicht van de belangrijkste resultaten. Om de betrouwbaarheid verder te vergroten is er, in het geval van twijfel over de bewoording of indeling van de labels, gekozen om hier een dag later nogmaals naar te kijken met een frisse blik.

Resultaten

In de resultatensectie zijn de belangrijkste bevindingen besproken. Per onderzoeksvraag staan de labels die verkregen zijn met behulp van analytische inductie *schuingedrukt*, deze worden verder ondersteund met behulp van citaten. Achter de citaten staat de code van de respondent die de uitspraak gedaan heeft. Deze code bestaat uit een letter en een cijfer. De letter staat voor de rol van de respondent: H is leidinggevende; R is zwemouder; en Z staat voor zwemonderwijzer.

Afwegingen Ouders en Zwemlesaanbieders

De eerste onderzoeksvraag ging in op de afwegingen van ouders en zwemlesaanbieders om te kiezen voor turbozwemmen. *Tijd* was een van de meest genoemde afweging om te kiezen voor turbozwemmen. Zowel ouders als leidinggevendenden gaven aan dat ouders het *druk*

hadden, *geen tijd voor zwemles*. Ouders gaven aan dat ze het prettig vonden dat ze *nog wat konden doen terwijl kind zwom*. Het volgende citaat geeft dit goed weer:

De lessen waren drie kwartier [reguliere lessen] dus je rijdt heen, je kunt geen boodschappen halen in de tussentijd. En dan zat je daar met een baby en een peuter en dat anderhalf jaar lang. De ene kreeg honger en de andere was ziek, ach stress. (R9)

Daarnaast gaven ouders aan dat *verhalen van andere ouders* ook van invloed waren op het kiezen voor een turbocursus. “[zwemlesorganisatie] is echt bekend bij ons. In de familie, op schoolpleinen, hoor er altijd goede verhalen over.” (R5).

Ouders kozen ook voor een turbocursus omdat ze wilden *weten waar ze aan toen waren wilden*. Ze wisten: dit zijn de lesdagen, ze gaan er zo lang over doen en aan het einde is er een zwemdiploma. De termijn van maximaal zes maanden werd ervaren als overzichtelijk voor ouders. Turbozwemmen is door ouders als *praktisch* ervaren. Een aantal ouders koos heel bewust voor turbozwemmen zodat de kinderen voor de zomervakantie een zwemdiploma zouden hebben.

Naast de duidelijkheid zijn er ook financiële afwegingen die een rol speelden voor het kiezen voor een turbocursus. *Turbozwemmen kost veel geld*; echter de ouders die benaderd zijn in het kader van dit onderzoek, vonden de *kosten opwegen tegen de baten*. Zwemlesaanbieders gaven aan dat er een *grotere winstmarge* zit op turbozwemmen in vergelijking met het reguliere zwemtraject. Twee leidinggevenden gaven aan dat turbozwemmen een cursus voor ouders die meer te besteden hadden.

Zwemlesaanbieders gaven aan turbozwemmen aan te bieden om *aan te sluiten bij de wensen van de ouders* en op deze manier *nieuwe klanten te werven*. “Deze nieuwe cursus moest meer aansluiten bij wat voornamelijk ouders graag wensten... het is wel een cursus die voornamelijk georganiseerd is voor het gemak van de ouders, want die vraag was er gewoon.” (H1).

Pedagogisch Klimaat

Zorgaspect. Zwemlesaanbieders waren het erover eens dat *jonge kinderen langer bezig zijn met het behalen van een zwemdiploma dan oudere kinderen*. Hierbij werden verschillen in *cognitie* en *motoriek* genoemd als aspecten waarin jonge kinderen verschilden van oudere kinderen. “Kinderen van 6 of 7 pakken sneller de combinatie op die nodig is voor bijvoorbeeld schoolslag en je kunt kinderen ook meer uitleggen hoe een beweging in elkaar zit.” (Z4). Veel zwemlesaanbieders gaven aan dat dit de reden was dat kinderen minimaal vijf

jaar moesten zijn om deel te nemen aan een turbocursus. “Twee uur zwemmen is hard werken voor de kinderen. Helemaal voor vierjarigen, die spelen nog zo graag.” (H4).

Daarnaast gaven zwemonderwijzers aan dat het wel of niet halen van een turbocursus niet alleen met leeftijd te maken heeft (*individuele verschillen*). “Het ene kind leert nou eenmaal sneller dan het andere kind” (H1). Volgens hen zou het succesvol doorlopen van een turbocursus ook te maken met de *ervaring die kinderen al hebben met water* en in hoeverre ze *gemotiveerd zijn* en *plezier* hebben in zwemmen.

Bij zwemonderwijzers kwam het *dilemma tussen doorpakken en kindvriendelijk zijn* naar voren. Hoe een zwemonderwijzer het verwoorde: “Je kan wel heel lief doen maar dan komt de tijd niet uit” (Z4). Zwemonderwijzers gaven aan dat ze hiervoor goed moesten kunnen *inschatten wat het kind kan*, kijken naar de individuele behoeften van kinderen en hierop inspelen. Ouders noemden vaak dat kinderen flink aangepakt werden en dat ze hierachter stonden “...viel mij op dat ze vrij dwingend waren en dat is goed er gewoon bij pakken. Niet huilen of miepen gewoon aanpakken.” (R1).

Relationele aspect. Bij alle organisaties werd er *lesgeven aan vaste groepen kinderen* met *vaste zwemonderwijzers*. Dit werd door zowel ouders als zwemlesaanbieders gezien als een voordeel van het turbozwemmen ten opzichte van een regulier zwemtraject. “En wat ik ook wel prettig vind is dat ze met een vast groepje werken, dus dat er geen kinderen bij komen en geen kinderen uit gaan wat je normaal hebt.” (R1). Ze gaven aan dat kinderen dit *prettig* vonden, *kinderen waren sneller een hechte groep*. De zwemlesaanbieder die zowel een vijf-maanden als vakantie cursus aanbood, gaf aan dat dit nog weer sneller gebeurde tijdens een vakantie cursus omdat de kinderen dan nog langer achter elkaar samen zwemmen.

Zwemonderwijzers gaven aan dat *de band tussen hen en de kinderen bij een turbocursus anders is dan bij een regulier zwemtraject*. Zwemonderwijzers waren terughoudend in het zeggen of deze band ervoor zorgde dat ze “beter” onderwijs gaven. Zoals deze zwemonderwijzer het verwoorde: “Elk kind heeft de aandacht nodig die hij of zij verdient of het bij de vijf-maandencursus zit of bij de reguliere lessen.” (Z6). Wel gaven ze aan dat ze *sneller een band opbouwden* dan bij een regulier zwemtraject doordat de *interactie intensiever* is. Zowel ouders als zwemonderwijzers gaven aan dat de zwemonderwijzers bij een turbocursus *sneller ziet wat het kind nodig heeft*.

Doelaspect. Waar iedereen het over eens was, was het einddoel van de turbocursus. Dat is namelijk het *behalen van een zwemdiploma*. Door zwemlesaanbieders werd onderkend dat het gevaar van turbozwemmen, in vergelijking met een regulier zwemtraject, was dat er *teveel druk op de kinderen gelegd* wordt om dit doel te behalen binnen de gestelde tijd.

Plezierbeleving. Plezier hebben werd gezien als *belangrijk bij zowel turbozwemmen als een regulier zwemtraject*. “... het hoeven geen topzwemmers te worden, zolang ze maar plezier blijven houden in het zwemmen” (H3). Dat er *spanning tussen turbozwemmen en plezierbeleving* ervaren werd, kwam naar voren in het feit dat twee organisaties in het verleden ook vakantiecursussen en turbocursussen speciaal voor vierjarigen hebben aangeboden. Hier waren ze mee gestopt omdat de resultaten tegenvielen. Er moest in deze cursussen zo hard getrokken worden aan de kinderen om ze te laten voldoen aan de eindtermen dat het ten koste ging van het plezier van de kinderen. Dit was voor beide organisaties een reden om te stoppen met het aanbieden van deze cursussen ondanks het feit dat er wel vraag naar was.

Didactisch-organisatorische aspecten

Bij de drie zwemlesorganisaties werd er op dat moment drie verschillende variaties op het turbozwemmen gegeven. Ten eerste was er een vijf-maandencursus, in deze cursus werkt een kind in vijf maanden naar het A-diploma toe. Per week werd er twee uur lesgegeven. Daarnaast is er de vakantiecursus; bij deze variant werd er in tien lessen van vier uur gewerkt naar een A-diploma. Deze lessen waren verdeeld over twee weken: in een week hadden de kinderen ongeveer 20 uur zwemles. De laatste variant was de zes-maandencursus. Het doel was hier in zes maanden het complete Zwem-ABC te halen. Er werd een keer in de week twee uur lesgegeven. Daarnaast hebben twee van de drie organisaties in het verleden een vakantiecursus aangeboden maar doen ze dit op dit moment niet meer omdat ze de kwaliteit van de zwemvaardigheid van de kinderen niet voldoende vonden. Ook heeft één organisatie een zes-maandencursus gehad voor vierjarigen (de grens van het turbozwemmen lag op het moment van het interview op vijf jaar). Twee van de drie organisaties gaven aan dat ze het turbozwemmen aanboden “ter verruiming” van het aanbod van de zwemlessen. Deze organisaties bieden ook reguliere zwemlessen aan. De derde organisatie specialiseerde zich gespecialiseerd in het geven van turbozwemmen. Zwemlesaanbieders gaven aan dat het voornaamste verschil tussen reguliere zwemlessen en turbocursussen de mate van prestatiegerichtheid was. Turbozwemmen is *meer op prestatie gericht* voor de zwemlesaanbieders.

Bij alle drie de organisaties werd turbozwemmen aangeboden als een *inclusief pakket*. Er komen geen kosten achter aan. Zwemlesaanbieders gaven aan dat er een grotere winstmarge zit op turbozwemmen in vergelijking met een regulier zwemtraject. Deze diploma garantie betekende ook dat kinderen op kosten van de organisatie doorgaan met zwemles, mochten ze het diploma niet halen binnen de gestelde tijd. Bij twee van de drie organisaties

werden er al *tijdens de cursustijd extra lessen* aangeboden wanneer het kind dreigde achter te geraken. Bij de derde organisatie kon er verder gelest worden na de cursus. Alle zwemlesaanbieders gaven aan dat het aantal extra lessen tot het minimum beperkt moeste worden, deze lessen kosten extra geld voor de zwemlesorganisatie.

De totale lestijd in de week verschilde van 2 tot 20 uur. Zwemonderwijzers gaven aan dat ze *de lestijd echt nodig hebben*. Een zwemonderwijzer vond het zelfs lastig om pauze te nemen tijdens de les: “Je bent gewoon tien minuten van de les kwijt die je eigenlijk niet kan missen” (Z1).

Bij twee van de drie organisaties moesten *kinderen aan bepaalde eisen voldoen*, wilden ze mee doen aan een turbocursus. Naast het feit dat *kinderen minimaal 5 jaar* moesten zijn, moesten ze ook een zekere mate van *watervrijheid* hebben, *in een groep kunnen functioneren* en zich een langere tijd achter elkaar kunnen *concentreren*. Ook moesten kinderen zelf ook een beetje door kunnen zetten, om de woorden van een zwemonderwijzer te gebruiken: “het mogen geen kweentjes zijn (Z4)”. Bij de derde organisatie konden kinderen vanaf vier jaar meedoen en hadden ze geen extra eisen waar kinderen aan voldoen moesten. Wat meerdere respondenten terugzagen was de trend dat *kinderen steeds jonger op zwemles* gaan, ook bij de turbocursussen.

In het kader van de organisatie van het turbozwemmen is ook de watertemperatuur ter sprake gekomen. De organisaties hadden verschillende manieren om hier mee om te gaan tijdens turbolessen. Bij twee organisaties kon er gebruik gemaakt worden van verschillende zwembassins. Binnen de les werd er dan afgewisseld tussen warmere en koudere baden. Daarnaast ging bij twee van de drie organisaties de watertemperatuur iets verhogen voor het turbozwemmen. Zwemonderwijzers noemden vaak de praktische oplossing: “Blijven bewegen in het water en niet te veel op de kant klimmen” (Z2). De meeste ouders hadden het idee dat het water warm genoeg was. Een ouder gaf toe dat het kind soms stond te rillen op de kant. Op de vraag of de ouder het erg vond werd er geantwoord: “Nee, nee ook al is het koud dan denk ik daar ga je niet dood aan...” (R2).

Bij twee van de drie organisaties kwam het belang van *spelenderwijs aanleren* van de lesstof naar voren bij zowel zwemlesaanbieders als ouders. In dezelfde adem werd ook genoemd dat de zwemlessen gestructureerd zijn en dat de zwemonderwijzers *flink doorpakken* en dat er veel *discipline* is. Dit werd vaak als positief gezien, zoals deze ouder het verwoordde: “De structuur is leidend ten opzichte van het kind, maar ik heb niet het idee dat mijn kind daar onder lijdt (R10)”. De twee organisaties waar spelenderwijs het aanleren van zwemmen naar voren komt, zijn de organisaties die turbozwemmen aanbieden als verrijking

van hun zwemlesaanbod. “Dan deden ze net alsof het een spelletjes waren... Dan leerden ze heel veel terwijl de kinderen dachten dat ze een spelletje aan het doen waren.” (R2)”. Bij de derde organisatie kwam het spelenderwijs aanleren niet naar voren. Bij deze organisatie gaven ouders ook aan weinig zicht te hebben op hoe er les gegeven wordt.

Bij alle zwemlesorganisaties kwam naar voren dat het *tempo van leren hoger* lag bij een turbocursus, in vergelijking met een regulier zwemtraject. Zwemonderwijzers gaven aan dat er in de langere lessen er meer *ruimte was om oefeningen te herhalen*, dat er hierdoor meer mogelijk was om vaardigheden in te slijpen.

Zwemonderwijzers gaven aan dat de opbouw van een turbozwemles anders is dan een reguliere zwemles. “Ze hebben ook al die aanleermomenten en dan weer de dal momenten en dat ze moeten kunnen experimenteren... dat zit ook allemaal in de turbocursus ja”. (H1). Bij deze organisatie kwam ook het belang van *experimenteren* door kinderen naar voren. Slechts bij één andere zwemonderwijzer kwam dit naar voren als belangrijk tijdens de zwemles. Een andere organisatie zorgde ervoor dat het eerste gedeelte van de les *intensief* was (bijvoorbeeld het aanleren van nieuwe vaardigheden) en dat deze intensiteit vervolgens afgebouwd werd.

Bij twee organisaties werd er met twee of drie zwemonderwijzers op een vaste groep kinderen gewerkt. Op deze manier konden *lesgevers gebruik maken van elkaars kwaliteiten* en kan er *gedifferentieerd* worden. Ouders zagen dit ook:

Wat ik ook fijn vind is dat ze met meerdere docenten zijn in de zwemles. Wat ik hier ook merkt is dat er wat verschillend zijn in profiel. Ze maken ook groepjes, op niveau. De strenge docent heeft de wat betere kinderen, die kunnen beter zwemmen die kunnen het wat beter “handelen”. Dat doen ze wel goed. Dat hebben ze zelf goed in beeld, wie [zwemonderwijzer] waar beter in is. (R7)

Als nadeel van het werken met vaste groepen werd genoemd dat er niveauverschil tussen de kinderen ontstaat. Door te differentiëren kon er voldoende aandacht aan alle kinderen gegeven worden. Het differentiëren wordt als een kracht van turbozwemmen gezien.

Op de vraag of alle zwemonderwijzers geschikt zijn om turbozwemmen te geven werd er verschillend geantwoord. Aan de ene kant vond men *dat zwemonderwijzers die hun opleiding tot zwemonderwijzer hebben afgerond in principe ook turbozwemmen kunnen geven*, een aantal leidinggevendenden gaven aan dat men zo les kan gaan geven zolang ze *achter het systeem van turbozwemmen staan*. Anderen hadden een genuanceerder beeld over de kwaliteiten die nodig zijn om turbozwemmen te kunnen geven. Deze zwemonderwijzer

verwoordde het als volgt: “Maar iedereen waarvan ik denk dat ze goed zwemles geven, zouden door ervaring ook dit kunnen leren.” (Z7). Zwemlesaanbieders en ouders noemden de volgende kwaliteiten als belangrijk om turbozwemmen te kunnen: *tegen druk kunnen; prestatie gericht kunnen werken; door kunnen pakken; (veel) ervaring hebben met zwemlesgeven; meedenken als zwemonderwijzer en geduld hebben*. Het geven van een turbocursus is als een *persoonlijke uitdaging* voor zwemonderwijzers. Leidinggevend en gaven ook aan dat ze niet iedereen zomaar een turbocursus laten geven.

Bijna alle zwemonderwijzers gaven aan dat de *communicatie met ouders als laagdrempeliger* ervaren werd binnen het turbozwemmen, in vergelijking met een regulier zwemtraject. Deze zwemonderwijzer had de volgende verklaring: “Het is net omdat het altijd hetzelfde clubje is, je ziet ze altijd in dezelfde samenstelling. Het lijkt net of ik de ouders wel iets meer zie terwijl dit eigenlijk niet zo is.” (Z6). Ouders gaven ook aan dat ze het *makkelijk vonden om contact te maken met de zwemonderwijzer*. Dit kwam volgens hen door het feit dat ze steeds dezelfde zwemonderwijzer hadden en dat ze aan het einde van de les mochten kijken en zo makkelijker vragen konden stellen. Dus zowel zwemonderwijzers als ouders gaven aan dat de communicatie tussen beiden als makkelijker ervaren wordt binnen het turbozwemmen, in vergelijking met een regulier zwemtraject.

Ervaren opbrengsten turbozwemmen.

De belangrijkste opbrengst voor ouders en zwemlesaanbieders was dat de kinderen *veilig* zijn en kunnen *zwemmen*. Zwemlesaanbieders gaven aan dat de *zwemtechniek* hierbij ondergeschikt was aan de zwemveiligheid. Volgens de zwemonderwijzers verschilt turbozwemmen hierin niet van een regulier zwemtraject. Ouders gaven aan dat ze *vertrouwen hebben in de zelfredzaamheid van de kinderen* na het behalen van het zwemdiploma met behulp van een turbocursus. Daarnaast was zwemplezier een belangrijk aspect om mee te geven met de zwemles voor veel zwemonderwijzers.

Zwemlesaanbieders gaven aan dat het *slagingspercentage* van een turbocursus niet te vergelijken is met het reguliere zwemmen. Er was wel een vergelijking te maken tussen de slagingspercentages van de verschillende turbocursussen. Bij alle vijf- of zes-maandencursussen was het slagingspercentage boven de 95%. De derde organisatie bood een vakantie cursus aan, hier lag het slagingspercentage rond de 70%.

Een specifieke opbrengst van een turbocursus is het feit dat *kinderen sneller een diploma* hebben. Voor veel ouders is dit erg belangrijk. Veel ouders gaven aan dat ze het prettig vonden dat hun kind minimaal het A-diploma had voor de zomervakantie. Daarnaast zijn de kinderen minder lang bezig met zwemlessen. De tijd die ze niet hoeven te spenderen

aan zwemles wordt door veel ouders gezien als opbrengst, zoals deze ouder uitlegt: “Misschien is dat weer egoïstisch maar dat is voor mij weer efficiënter. Ik kan hier prima werken ook, en het ging ons er om dat het kort was...” (R6).

Over beklijving van de zwemvaardigheid werd verschillend gedacht bij de zwemlesorganisaties. Binnen elke organisatie is er wel nagedacht over dit onderwerp. Een organisatie was ervan overtuigd dat kinderen pas echt leren zwemmen nadat ze het zwemdiploma gehaald hebben en dat zij als organisatie hier geen rol in hebben. Volgens hen is de beklijving geen verantwoordelijkheid van de zwemlesaanbieders.

Echte ervaring gaan ze ook pas opdoen wanneer ze hebben leren zwemmen. Daar zijn wij niet voor. Als ze dat willen, moeten ze zelf gaan zwemmen of het kind op een zwemvereniging doen om het als sport verder te gaan ontwikkelen. Maar het is wel belangrijk om te blijven zwemmen. (H4)

Een andere organisatie streefde erna dat de beklijving minimaal net zo goed was als iemand die een jaar over het zwemdiploma gedaan heeft. Bij deze organisatie hadden ze zelf het idee dat de beklijving bij een vijf-maandencursus beter is, omdat ze de vaardigheden in grote blokken aangeleerd krijgen en deze vaker achter elkaar herhaald kunnen worden. Bij deze organisatie zijn ze gestopt met het aanbieden van vakantiecursussen, omdat ze het idee hadden dat de beklijving van de vaardigheden niet voldoende was in vergelijking met de reguliere cursus. De derde organisatie bood het complete Zwem-ABC aan in één cursus, volgens hen, op deze manier het zwemmen beter beklijft. Bij alle zwemlesaanbieders kwam naar voren dat ouders wel moeten blijven zwemmen met hun kinderen.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was het inzicht krijgen in ervaringen die zwemlesaanbieders en ouders hebben met turbozwemmen. Hieronder staat, per onderzoeksvraag, de conclusies en implicaties beschreven. Er wordt geëindigd met een aantal concrete aanbevelingen voor de praktijk en verder onderzoek.

Afwegingen

Verwacht werd dat ouders kiezen voor turbozwemmen omdat ze het druk hebben. Dat ze daarom willen dat het kind zo snel mogelijk het diploma haalt. Ook werd verwacht dat de belangrijkste reden voor zwemlesaanbieders om deze cursus aan te bieden, (meer) geld verdienen was. Zowel ouders als zwemlesaanbieders bevestigden deze verwachtingen.

Aan de hand van de uitkomsten kan er verdieping aangebracht worden op het “ouders hebben het druk” argument dat hierboven beschreven staat. Het is niet alleen zo dat ouders willen dat kinderen snel het diploma halen. Ze willen weten waar ze aan toe zijn zodat ze de zwemles kunnen inplannen in hun gezinsleven. Turbocursussen zijn hier geschikt voor omdat er duidelijk beschreven staat: wanneer er les gegeven wordt; hoe lang de les duurt; binnen hoeveel lessen het kind het zwemdiploma heeft; en, dit wordt ook nog eens gegarandeerd middels diplomagarantie. Dus, naast het feit dat ouders voor turbozwemmen kiezen omdat ze willen dat hun kind het diploma heeft speelt de planbaarheid een rol in de keuze voor turbozwemmen. De vraag is of deze vraag naar planbaarheid een unieke eigenschap moet zijn van turbozwemmen?

Wat ook terugkwam was de invloed van (positieve) verhalen, over de verschillende organisaties, op de keuze van ouders om voor een turbocursus te kiezen. Dit komt overeen met de uitkomsten van een breder onderzoek onder zwemouders, waar naar voren kwam dat 50% van de ouders informatie over de verschillende zwemlesaanbieders verzameld hadden via ervaringen van familie, vrienden en bekenden (Hilhorst, 2016). Hierin verschilt turbozwemmen dus niet van een regulier zwemtraject.

Pedagogisch klimaat

Over het pedagogisch klimaat binnen een turbocursus zijn de volgende verwachtingen en aannames uitgesproken. Verwacht werd dat jongere kinderen (4 jaar) meer moeite hadden met de het volgen van een turbocursus omdat ze ontwikkelingspsychologisch minder ver ontwikkeld zijn. Op het relationele vlak werd er verwacht dat binnen een turbocursus intensiever gewerkt kan worden aan de relatie tussen zwemonderwijzer en het kind. Verwacht werd dat het behalen van een zwemdiploma het belangrijkste doel was, net als bij een regulier zwemtraject. Op het gebied van plezierbeleving werd aangenomen dat er meer druk ligt op de plezierbeleving van de kinderen binnen een turbocursus omdat er binnen een kortere tijdsspanne gepresteerd moet worden. Deze verwachtingen kwamen allemaal terug in de ervaringen van zwemlesaanbieders en ouders.

Wat van tevoren niet verwacht werd is de centrale rol van het dilemma tussen kindvriendelijkheid en druk zetten speelde. Zwemonderwijzers gaven aan dat ze meer moesten opletten om de kinderen niet te pushen. Turbozwemmen is, in vergelijking met een regulier zwemtraject, meer gericht op “Power en Performance”. Een regulier zwemtraject heeft ook aspecten van een “plezier en participatie” aanpak. Bij een meer “power en performance” gericht pedagogisch klimaat staat plezier meer onder druk van prestatie. Bij de “plezier en participatie” aanpak is deze druk minder aanwezig (Buisman, 2002). De vraag is

of het hebben van een pedagogisch klimaat dat meer gericht is op prestatie, het zo snel mogelijk halen van het zwemdiploma, bij jonge kinderen wel wenselijk is. De belangrijkste redenen voor kinderen om te blijven sporten is namelijk het aanleren van nieuwe vaardigheden en plezier hebben (Buisman, 2002). Wanneer het pedagogisch klimaat niet zo ingericht kan worden dat plezier en het aanleren van nieuwe vaardigheden een belangrijke rol spelen tijdens de zwemles dan zou het maar zo kunnen zijn dat kinderen ook niet meer met plezier (vrij) zwemmen. Het kan zijn dat kinderen dan niet meer gemotiveerd zijn om te zwemmen na het behalen van een zwemdiploma, dan verleren ze het zwemmen en komt de zwemveiligheid van de kinderen in gevaar. Op dat moment schiet de zwemles zijn doel voorbij; dit is namelijk zwemveiligheid.

Didactisch-organisatorische vormgeving.

Op didactisch-organisatorisch gebied werd er verwacht dat, wanneer er zwemonderwijs gegeven wordt aan kleinere groepen kinderen, het makkelijker is voor de zwemonderwijzer om lessen aan te laten sluiten op de behoeften van de kinderen en dat dan tot gevolg had dat er sneller afgezwommen kon worden. Deze aanname is gedeeltelijk teruggekomen in de ervaringen van zwemlesaanbieders en ouders.

Er wordt ervaren dat er meer en makkelijker gedifferentieerd kan worden. Echter, volgens zwemlesaanbieders leidt dit niet tot het behalen van een zwemdiploma in minder lesuren. De ervaringen van de zwemlesaanbieders bevestigen het onderzoek van Henneke en Jonkers (2009) waar geen verband gelegd kon worden tussen kleinere lesgroepen en het halen van het zwemdiploma in minder lesuren.

Op didactisch-organisatorisch gebied kwam ook een verschil in de mate van prestatiegerichtheid naar voren. Een turbocursus wordt gezien als meer prestatiegericht dan een regulier zwemtraject. Voor de kinderen is er bijvoorbeeld sprake van selectie aan de poort; bij het merendeel van de organisaties moesten kinderen aan bepaalde eisen voldoen om mee te doen aan een turbocursus. Daarnaast kwam naar voren dat het geven van turbozwemmen als een uitdaging gezien moet worden door zwemonderwijzers.

De nadruk die door alle respondenten gelegd is op de kwaliteiten van de zwemonderwijzers, laten zien dat de zwemonderwijzer een zeer centrale rol speelt in het leerproces van kinderen tijdens de zwemles. Dit komt ook terug in het artikel van Renshaw et al. (2010) waar de onderwijzer: het kind; de omgeving; en de taak zo beïnvloedt dat er een leerervaring voor de kinderen ontstaat. Volgens deze benadering speelt de onderwijzer dus een centrale rol in het proces van het aanleren van vaardigheden door de kinderen. Dus, de cursus is dus niet gelegd voor ieder kind, er zijn bepaalde instapeisen. Ditzelfde geldt ook voor

zwemonderwijzers, het geven van turbozwemmen kan goed aansluiten bij zwemonderwijzers die meer uitdaging zoeken in hun werk.

Ervaren opbrengsten

De verwachting was dat de ervaren opbrengst van turbozwemmen, zwemveiligheid was. Deze verwachting werd bevestigd. De kanttekening die geplaatst moet worden bij de zwemveiligheid is, dat het hier gaat over de ervaren zwemveiligheid. Uit onderzoek blijkt dat de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van jonge kinderen wordt overschat door ouders wanneer het kind zwemles heeft gehad. Dit leidt tot minder supervisie tijdens wateractiviteiten, dit terwijl het kind nog niet voldoende zwemveilig en -vaardig is (Morrongiello, Sandomierski & Spence, 2013). De ervaren zwemveiligheid als ervaren opbrengst zegt dus niets over de daadwerkelijke zwemveiligheid van kinderen.

In het kader van de opbrengsten is er ook aandacht besteed aan de beklijving van de zwemvaardigheden. Over deze beklijving nog geen onderzoek gedaan, zover bekend. Echter, de zwemlesaanbieders waren ervan overtuigd dat de beklijving bij turbozwemmen net zo goed is als bij een regulier zwemtraject. Zij zagen het onderhouden van de vaardigheden een taak van de ouders. De beklijving is een argument dat al langer ter discussie staat bij het turbozwemmen. In 1988 beschreef Keus in de inleiding van zijn masterscriptie al over turbozwemmen en de discussies die deze lesmethode met zich meebrengt.

Voor turbozwemmen was de tijd ook een ervaren opbrengst, ouders hoeven minder vaak naar het zwembad te rijden. Dit werd van tevoren niet direct als ervaren opbrengst gezien, wel als afweging om te kiezen voor turbozwemmen.

Dus, ervaren wordt dat de opbrengsten van een turbocursus voor een groot gedeelte gelijk is aan die van een regulier zwemtraject namelijk: zwemveiligheid en de beklijving. Uniek voor een turbocursus is de ervaren opbrengst van tijd. Met als belangrijke kanttekening dat het hier om ervaren opbrengsten gaat en niet om daadwerkelijke opbrengsten

Methodische Kanttekeningen

Er zijn een aantal sterke en zwakke punten van dit onderzoek. Een kracht van dit onderzoek is dat er gevraagd is naar de ervaringen van zowel zwemlesaanbieders als ouders. Hierdoor ontstaat er een completer beeld van de ervaringen omtrent turbozwemmen; dit komt de betrouwbaarheid ten goede. Kwalitatief onderzoek en dan in het bijzonder topic-interviews is uitermate geschikt om naar ervaringen te vragen. Echter, het kan zijn dat de respondenten niet alles verteld hebben of een rooskleuriger beeld geschetst hebben van hun ervaringen met turbozwemmen. Dit is gedeeltelijk ondervangen door de gesprekstechnieken die gebruikt zijn. Zo is er veel doorgevraagd naar voorbeelden, emoties en de beleving. Het is veel moeilijker

om neppe emoties te tonen dan neppe feiten melden. (Donders, 2008). Ook is er gebruik gemaakt van schaalvragen, niet om aspecten van het interview te kwantificeren, maar als hulpmiddel voor de respondenten om verschillen in beleving duidelijk te maken.

Bijvoorbeeld: “Op een schaal van 1 tot 10 hoe tevreden bent u over de zwemles die uw kind krijgt?”. De vervolgvraag was dan: “Kunt u uitleggen wat er in die zeven zit?” en “Wat zou er moeten veranderen om tot een 9 te komen?” (van der Molen & Kluijtmans, 2005). Daarnaast zijn de respondenten die meegedaan hebben aan dit onderzoek geen precieze afspiegeling van alle mensen die ervaring hebben met turbocursussen in Nederland. In dit opzicht is generaliseerbaarheid zeer beperkt (Baarda et al., 1995). Dit onderzoek is echter zeer bruikbaar als startpunt voor verder onderzoek omtrent turbozwemmen.

Algemene Conclusie

Op basis van deze uitkomsten kan er niet gezegd worden of turbozwemmen goed of slecht is, dit was ook niet het doel van dit onderzoek. Wat duidelijk is geworden is dat het aanbod turbocursussen is antwoord op de vraag die er steeds meer is vanuit ouders. Ze hebben behoeften aan een kort zwemlestraject en willen duidelijkheid, ze willen weten waar ze aan toe zijn.

Een turbocursus wordt ervaren als meer prestatiegericht voor zwemonderwijzers, dit staat op gespannen voet met kindvriendelijkheid. Wanneer er teveel doorgeslagen wordt naar het prestatiegericht werken is er de kans dat het plezier in zwemmen verdwijnt voor de kinderen. Wanneer de nadruk te veel ligt bij de kindvriendelijkheid, wordt het lastiger om binnen de gestelde termijn het zwemdiploma te halen en wordt er niet voldaan aan de verwachtingen van de ouders. Niet ieder kind is ook geschikt turbozwemmen, dit heeft vooral te maken met de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit geldt ook voor zwemonderwijzers. Het geven van turbozwemmen past bij zwemonderwijzers die uitdaging missen in het geven van reguliere zwemlessen en onder druk kunnen presteren.

Aanbevelingen

Dit onderzoek is opgezet als een oriëntatie van het turbozwemmen in Nederland. Op basis van de uitkomsten zijn een aantal suggesties voor verder onderzoek en aanbevelingen voor de praktijk gedaan.

Verder onderzoek. Op het gebied van beklijving van de zwemvaardigheid is veel discussie binnen de praktijk. Gedegen onderzoek naar de beklijving van de zwemvaardigheid bij zowel turbozwemmen als een regulier zwemtraject op de lange termijn is van belang. Dit voor zowel turbocursussen als reguliere zwemtrajecten.

Tijdens dit onderzoek is er ingegaan op de ervaringen van zwemlesaanbieders, en ouders. Verder onderzoek hoe turbozwemmen wordt ervaren door kinderen, is relevant. Vooral gezien het feit dat er zwemlesaanbieders waren die toegaven dat turbozwemmen eigenlijk alleen aangeboden werd omdat het handig is voor de ouders. Hoe ervaren kinderen turbozwemmen? In welke mate ervaren kinderen plezier tijdens de les? Zouden ze zelf willen blijven zwemmen? Wat zijn onderdelen die ze leuk vinden om te doen en wat vinden ze minder leuk of wat maakt een zwemles leuk? Dit zijn allemaal vragen gerelateerd aan de ervaringen die kinderen hebben met turbozwemmen en geven inzicht in hoe kinderen turbozwemmen beleven.

Daarnaast is het ook interessant om verder onderzoek te doen naar de kwaliteiten van zwemonderwijzers die turbozwemmen geven. In dit onderzoek waren de respondenten het erover eens dat er een aantal aanvullende kwaliteiten nodig waren om turbozwemmen te kunnen geven, dit is echter een oriënterend onderzoek met 21 interviews. Door verder onderzoek te doen naar de kwaliteiten van zwemonderwijzers kan zowel de kwaliteit van turbozwemmen als het reguliere zwemtraject verbeterd worden.

Praktijk. Minstens net zo belangrijk als onderzoek doen is het delen en gebruiken van deze informatie. Hieronder een aantal aanbevelingen voor de praktijk. Ten eerste, inspelen op het feit dat ouders willen weten waar ze aan toe zijn. Voor Nationaal Platform Zwembaden | NRZ zou meer gegevens kunnen verzamelen over hoelang kinderen bezig zijn met zwemles en de meest voorkomende vormen waarop zwemles gegeven wordt. Vervolgens is het van belang dat deze gegevens gedeeld worden met ouders en zwemlesaanbieders. Op deze manier kunnen ouders een betere inschatting maken van wat de tijdsinvestering is van het zwemonderwijs. Zwemlesaanbieders zouden ook duidelijker kunnen uitdragen wat ouders kunnen verwachten als ze een bepaald zwemtraject of -pakket afnemen en welke kinderen het meest geschikt zijn een bepaald traject.

Nationaal Platform Zwembaden | NRZ heeft geen zeggenschap over het onderwijssysteem dat zwemlesaanbieders gebruiken om tot een zwemdiploma te komen. Het zou kunnen zijn dat het onderwijssysteem van invloed is op de kwaliteit van het afzwemmen. Vanuit haar rol als kenniscentrum zou Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, in samenwerking met zwemlesorganisaties, voorbeelden van “best practice” turbocursussen kunnen verzamelen en delen. Op deze manier hoeft niet iedere zwemlesaanbieder het turbozwemmen opnieuw uit te vinden en wordt er, in de basis, een turbocursus gebruikt die in het verleden zijn dienst heeft bewezen.

In het onderzoek kwam het belang van de zwemonderwijzer naar voren. Er werd ervaren dat voor het geven van turbozwemmen aanvullende kwaliteiten nodig waren. Leidinggevendenden kunnen hierop inspelen door zwemonderwijzers een turbocursus zetten die deze uitdaging aan willen gaan. Mensen die zich niet voldoende uitgedaagd voelen met alleen het geven van reguliere zwemlessen. Nationaal Platform Zwembaden | NRZ zou vanuit haar rol als kenniscentrum informatie kunnen verstrekken over aspecten waar rekening mee gehouden moet worden in de organisatie van turbozwemmen. Bijvoorbeeld over het dilemma tussen kindvriendelijkheid en prestatiegericht werken en informatie rondom beklijving van de zwemvaardigheid.

Ook zouden beroepsopleidingen een rol kunnen spelen in het voorbereiden van zwemonderwijzers op het geven van turbolessen. Bijvoorbeeld door extra aandacht te besteden aan de opbouw van een les die langer dan één uur duurt.

Als laatste is het ook van belang dat zwemlesaanbieders zich bewust zijn van hoe het pedagogisch klimaat van invloed is op de sfeer, de manier van lesgeven en de uitkomsten. Bijvoorbeeld het belang van plezier als meer dan een uitspraak in de brochure van de zwemles. Dit zou een rol kunnen zijn voor de beroepsopleiders en Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, tijdens de opleiding of via nascholing/ congressen. Deze laatste aanbeveling voor de praktijk geldt voor zowel turbozwemmen als reguliere zwemtrajecten.

Het feit dat turbozwemmen al een relatief lange bestaansgeschiedenis heeft in Nederland bewijst dat het mogelijk is om kinderen binnen een kortere tijd een zwemdiploma te laten halen (Keus, 1988). Echter, het diploma is geen doel op zich. Het belangrijkste is dat kinderen zwemveilig zijn. Zowel ouders als zwemlesaanbieders moeten zich bewust zijn van het feit dat bij een turbocursus de druk op de zwemonderwijzer en wellicht de kinderen hoger ligt. Naast het feit dat een turbocursus ouders goed uit kan komen, moet er ook goed gekeken worden of deze manier van lessen bij het kind past. Ervaring leert dat kinderen snel kunnen leren zwemmen, maar vergeet nooit het plezier van het kind.

Referenties

- Baarda, D. B., de Goede, M. P. M., & Teunissen, j. (1995). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese.
- Betts, L. R., Rotenberg, K.J., & Trueman, M. (2013). Young children's interpersonal trust consistency as a predictor of future school adjustment. *Journal of applied developmental Psychology*, 34, 310-318. doi:10.1016/j.appdev.2013.09.003
- Boeije, H. (2009). *Analysis in Qualitative Research*. Londen: Sage Publications.
- Both, K. (2005). Motorische ontwikkeling en schoolnatuurtuinen, kinderen in beweging. *De wereld van het jonge kind*. 33(4), 118-121. Verkregen van http://tm.thiememeulenhoff.nl/assets/documentenservice_zen/hjk/archief/2005/04_december_2005/jrg33-december2005-both-motorischeontwikkelingschoolnatuurtuinen-kindereninbeweging.pdf
- Bradley, S. M., Parker, H. E., & Blanksby, B. A. (1996). Learning front-crawl swimming by daily or weekly lesson schedules. *Pediatric Exercise Science*, 8, 27-36. Verkregen van <http://journals.humankinetics.com/AcuCustom/Sitename/Documents/DocumentItem/12321.pdf>
- Brühwiler, C., & Blatchford, P. (2011). Effects of class size and adaptive teaching competency on classroom processes and academic outcome. *Learning and Instruction*, 21, 95-108. doi:10.1016/j.learninstruc.2009.11.004
- Brymer, E. & Davids, K. (2013). Ecological dynamics as a theoretical framework for development of sustainable behaviours towards the environment, *Environmental Education Research*, 19, 45-63, doi:10.1080/13504622.2012.677416
- Buisman, A. (2002). *Jeugdsport en fair play in het Nederlandse sportbeleid van de jaren negentig*. Amsterdam: SWP uitgeverij.
- Buisman, A. (2005). *Opvoeding in en door sport?* *Pedagogiek*, 24, 310-323.
- Davids, K., Araujo, D., Hristovski, R., Passos, P., & Chow, J. Y. (2012). Ecological dynamics and motor learning design in Sport. In: M. Williams, & N. Hodges (Eds.), *Skill acquisition in sport: Research, theory and practise* (pp. 112-130). Abingdon: Routledge.
- van Dekken, T., & Ypma, L. (2014). Kamervragen, Kinderen de dupe van slecht georganiseerd zwemonderwijs. Verkregen van <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2014Z12457&did=2014D25016>
- Donders, W. (2008). *Praktische gespreksvoering*. Amsterdam: Boom onderwijs.

- Erbaugh, S. J. (1986). Effects of aquatic training on swimming skill development of pre-school children. *Perceptual and motor skills*, 62, 439-446.
- Henneken, T., & A. Jonkers (2009). *Groepsgrootte en zwemles: Een onderzoek naar de invloed van groepsgrootte bij zwemles op de lestijd die nodig is om het zwemdiploma A van het Zwem-ABC te behalen*. Driebergen: Nationaal Platform Zwembaden | NRZ. Verkregen van http://www.zwemvaardigheid.nl/io/Upload/Groepsgrootte_en_zwemles.pdf
- Hilhorst, J. (2016). *De mening van ouders over zwemlessen en zwemlesaanbieders*. Ede: Nationaal Platform Zwembaden | NRZ. Verkregen van <http://www.npz-nrz.nl/index.php?sid=266&l=ned>
- Keus, J. (1988). *Moet ik nu ook gelijk in het diepe: Een fenomenologische studie naar de ervaringen van jonge kinderen met hun eerste zwemles* (Ongepubliceerde masterthesis). Rijksuniversiteit Utrecht, Utrecht.
- Kooiman, N. (2013). Kamervragen, Nederlandse kinderen steeds minder zwemvaardig. Verkregen van <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2013Z15435&did=2013D31534>
- Leijten, R., & van Dijk, J. (2014). Kamervragen, Nederlandse reddingsbrigade heeft ongekend drukke tijden. Verkregen van <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2014Z13933&did=2014D28083>
- McKay, K. E., Halperin, J. M., Schwartz, S. T., & Sharma, V. (1994). Developmental analysis of three aspects of information processing: Sustained attention, selective attention, and response organization. *Developmental Neuropsychology*, 10, 121-132. Verkregen van <http://www.tandfonline.com.proxy.library.uu.nl/doi/abs/10.1080/87565649409540572>
- Mama-life.nl (2015). Topic: ervaring turbozwemles [online forum]. Verkregen van <http://www.mama-life.nl/topic/lees/25954>
- de Martelaer K., & Clarijs, J. (1999). Fysiologische aspecten. In K. de Martelaer & T. Postma (eds.), *Levenslang zwemmen* (pp. 52-67). Gent: PVLO vzw.
- Morrongiello, B. A., Sandomierski, M., & Spence, J. R. (2014). Changes Over Swim Lessons in Parents' Perceptions of Children's Supervision Needs in Drowning Risk Situations: "His Swimming Has Improved So Now He Can Keep Himself Safe". *Health Psychology*, 33, 608-615. doi:10.1037/a0033881

- van der Molen, H. T., & Kluijtmans, F. (2005). *Gespreksvoering, basisvaardigheden en gespreksvoering*. Houten: Wolters-Noordhoff.
- Mulder, T., & Hochstenbach, J. B. (2003). Motor control and learning: implications for neurological rehabilitation. In R. J. Greenwood (Ed.), *Handbook of neurological rehabilitation* (pp. 143-157). New York: Psychology Press.
- Nationaal Platform Zwembaden | NRZ (n.d.-a). Het zwem-ABC. Verkregen van <http://www.allesoverzwemles.nl/zwem-ABC>
- Nationaal Platform zwembaden | NRZ (n.d.-b). Beginnen. Verkregen van <http://www.allesoverzwemles.nl/beginnen>
- Nationaal Platform Zwembaden | NRZ (2011). *BREZ, bepalingen, richtlijnen en examenprogramma's Zwem-ABC*. Ede: Nationaal Platform zwembaden | NRZ.
- Nationaal Platform Zwembaden | NRZ, (2015). *Op weg naar een duurzaam zwemveilig Nederland in 2020, impuls voor een evidence based aanpak van het zwemonderwijs*. Verkregen van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/10/22/op-weg-naar-een-duurzaam-zwemveilig-nederland-in-2020>
- Renshaw, I., Chow, J. Y., Davids, K., & Hammond, J. (2010). A constraints-led perspective to understanding skill acquisition and game play: A basis for integration of motor learning theory and physical education praxis? *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15, 117-137. doi:10.1080/17408980902791586
- Rippe, M. (2000). *Zwem-ABC*. Driebergen: Nationale Raad Zwemdiploma's.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the facilitation of intrinsic Motivation, Social Development and Well-being. *American Psychological Association*, 55, 68-78. doi:10.1037/110003-066X.55.1.68
- Stegeman, H., & Faber, K. (1998). *Onderwijs in bewegen Basisthema's in de lichamelijke opvoeding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Swaab, H. (2014). Klinische ontwikkelingsneuropsychologie. In P. Prins & C. Baraet (Eds.), *Handboek klinische ontwikkelingspsychologie* (pp. 57-76). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Valentini, N., & Rudisill, M. (2004). Motivational climate, Motor-skill Development, and Perceived competence: Two studies of Developmentally Delayed kindergarten Children [abstract]. *Journal of Teaching in Physical Education*, 23, 216. Verkregen van <http://www.webofknowledge.com>
- Verhoeven, N. (2015). *Wat is onderzoek? Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Weiss, M. R., & Murphy, S. M. (1995). Sport psychology interventions. In S.M. Murphy (Ed.) *Children in sport: an educational model* (pp. 39-69). Champaign: Human Kinetics Publishers.

van der Werff, H. & van Es, V. (2015). *Evaluatie “bepalingen, richtlijnen en examenprogramma’s” zwemdiploma’s (BREZ)* [intern document Nationaal Platform Zwembaden | NRZ]. Utrecht: Mulier Instituut.